

Verslag behandeling bakenbomen langs de Maas tegen bevervraat

Gemeente Oss – Rijkswaterstaat

Uitvoering voorjaar 2025 / monitoring mei 2026

Servaas van Hees

1. Inleiding

In het voorjaar van 2025 zijn langs de Maas ter hoogte van de gemeente Oss werkzaamheden uitgevoerd aan een reeks bakenbomen. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd in opdracht van Rijkswaterstaat (RWS), eigenaar van de bomen.

De bakenbomen hebben een belangrijke cultuurhistorische waarde en zijn opgenomen op de lijst van bijzonder waardevolle bomen van de gemeente Oss. Door schade door bevervraat is besloten beschermende maatregelen toe te passen.

Het doel van deze werkzaamheden was het beschermen van de bomen tegen vraatschade door bevers en daarmee het waarborgen van het voortbestaan van deze waardevolle bomen.

2. Achtergrond

Sinds de herintroductie van de bever in Nederland in 1988 heeft de soort zich sterk uitgebreid, waaronder in het Maasdal.

De beverpopulatie groeit nog steeds aanzienlijk. Recente inzichten wijzen op een omvang van circa 7.000 individuen, waarbij de huidige populatie wordt geschat op ongeveer 10.000 dieren. Deze ontwikkeling leidt tot een toenemende druk op bomen langs watergangen.

Bevers besteden een groot deel van hun tijd aan knaagactiviteiten. Zij gebruiken bast en schors als voedsel en hout als bouw materiaal. Hierdoor ontstaat schade aan bomen langs oevers.

Voor de bescherming van de bakenbomen is gebruikgemaakt van WÖBRA boombeschermingsmiddel. Dit is een pasta op basis van kwartszand die onverdund wordt aangebracht op de stam. Na circa drie uur vormt zich een verharde, luchtdoorlatende beschermlaag.

Volgens de leverancier worden de sapstroom en groei van de boom door de toepassing van WÖBRA niet beïnvloed. Onder normale omstandigheden bedraagt de beschermingsduur circa 10–15 jaar. Langs oevers, waar sprake is van wisselende

waterstanden en inundatie, kan deze beschermingsduur afnemen. Verdere monitoring moet uitwijzen in hoeverre dit in de praktijk van toepassing is.

3. Uitvoering werkzaamheden

De werkzaamheden zijn uitgevoerd in het voorjaar van 2025. In totaal zijn 60 bakenbomen behandeld tegen bevervraat.

De behandeling bestond uit het aanbrengen van WÖBRA-pasta op de stamvoet van de bomen.

De werkzaamheden zijn uitgevoerd conform de op dat moment geldende verwerkingsrichtlijnen van WÖBRA. Voor technische specificaties en verwerkingsvoorschriften wordt verwezen naar de productleaflet van de leverancier.

Voorafgaand aan de behandeling is de stamvoet zorgvuldig gereinigd. Mos, algen, korstmos, loszittende schorsdelen en overige vervuiling zijn met behulp van harde borstels verwijderd om een optimale hechting van de beschermlaag mogelijk te maken. Deze voorbereidende werkzaamheden zijn tijdrovend en vormen een belangrijk onderdeel van de uitvoering.

Na grondig omroeren van de pasta is de WÖBRA handmatig met een kwast of blokwitter aangebracht. De pasta is in een aaneengesloten beschermlaag aangebracht tot circa 1,0 tot 1,2 meter boven maaiveld, overeenkomstig de verwerkingsrichtlijnen van de leverancier.

De behandeling heeft zich voornamelijk gericht op de stamvoet. Hoewel op diverse locaties reeds blootliggende wortels aanwezig waren, zijn deze niet integraal behandeld. Het volledig behandelen van alle vrij liggende worteldelen werd als te arbeidsintensief en daarmee te kostbaar beoordeeld.

4. Resultaten

4.1 Monitoring 2026

In mei 2026 zijn alle behandelde bakenbomen gecontroleerd op bevervraat.

4.2 Effectiviteit van de behandeling

Tijdens de monitoring is gebleken dat vraatsporen uitsluitend voorkomen op niet-ingesmeerde delen van bomen en hout. De behandelde delen van de stammen vertonen geen vraatschade.

Van de in totaal 60 behandelde bomen is geen enkele boom aangevreten aan de behandelde stamdelen, ook in situaties waarbij in de directe omgeving weinig alternatief voedsel aanwezig was.

Daarnaast hebben zich in de winterperiode hoogwatermomenten voorgedaan, waarbij de behandelde stamvoeten onder water kwamen te staan. Na deze perioden bleek de aangebrachte pasta nog aanwezig en effectief tegen vraat.



Met Wöbra behandelde boom, uitgewaaide tak met vraatschade.



Boom met bastschade, geen aantoonbare vraatschade. Aanleiding om weer te behandelen? Mogelijke invalspoort voor vraatschade.

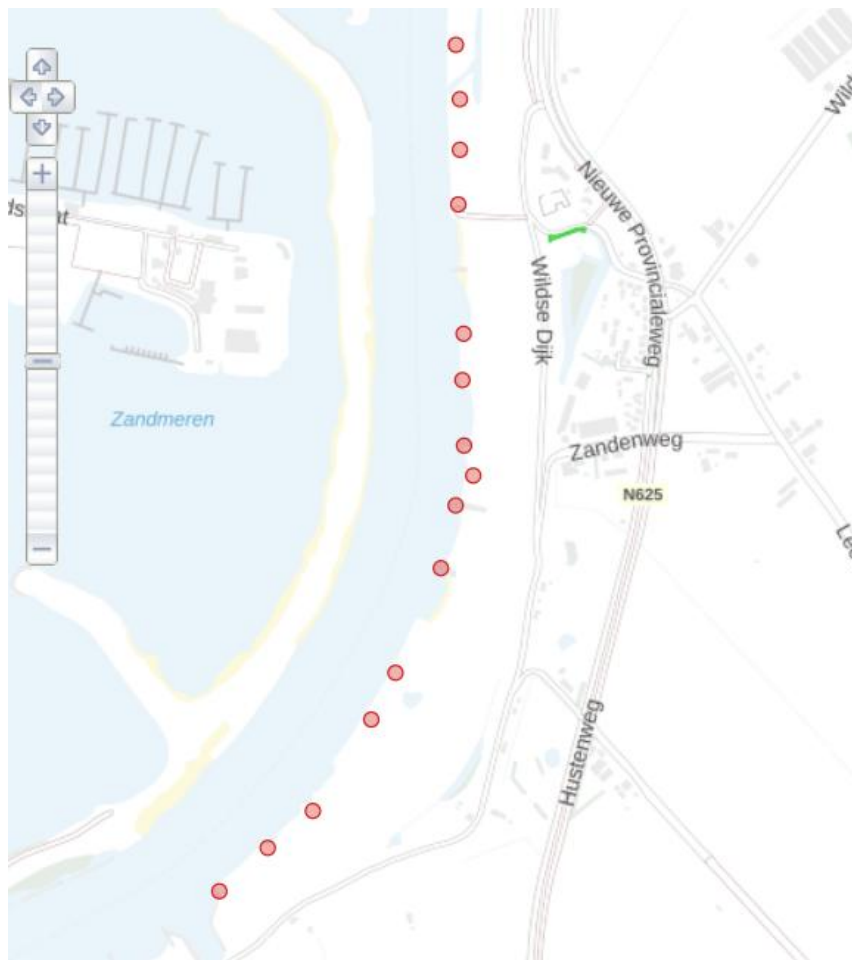




Onbehandelde wortelaanlopen met vraatschade.



Onbehandelde op één na volgende boom na reeks behandelde bomen t.h.v. Maaren-Kessel



4.4 Interpretatie

De combinatie van veldwaarnemingen en beeldmateriaal laat zien dat:

- bevers actief aanwezig zijn in het gebied
- onbehandeld hout wordt aangevreten
- behandelde delen effectief worden vermeden

Het verschil tussen behandelde en onbehandelde situatie in vergelijkbare omstandigheden bevestigt de effectiviteit van de toegepaste maatregel.

Op meerdere locaties werd vraatschade vastgesteld aan onbehandelde wortelaanlopen. Deze waarneming sluit aan bij de verwerkingsrichtlijnen van WÖBRA, waarin wordt aanbevolen om ook worteluitlopers en andere voor bevers bereikbare delen van de boom te behandelen.

5. Conclusie

De behandeling van 60 bakenbomen langs de Maas in de gemeente Oss is succesvol uitgevoerd.

De WÖBRA-behandeling blijkt effectief in het voorkomen van bevervraat op behandelde delen van de stam, zelfs onder invloed van:

- hoge beverdruk
- wisselende waterstanden en hoogwater

Ook na perioden waarin de stamvoet onder water heeft gestaan, blijft de aangebrachte pasta aanwezig en effectief tegen vraat.

6. Aanbevelingen

- Jaarlijkse monitoring uitvoeren op vraatschade en staat van de bescherm laag
- Blijven volgen van de beverpopulatie en voedseldruk in het gebied